

STUDIA WARMIŃSKIE. OLSZTYN. TOM I, 1964, 477; TOM II, 1965, 504 + 2 nlb; TOM III, 1966, 445 + 2 nlb; TOM IV, 1967, 568 + 2 nlb; TOM V, 1968, 607 + 2 nlb.

Wcześniejsze od „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych” wydawnictwo „Studiów Warmińskich” obchodzi mały jubileusz. Z publikowanych w regularnych odstępach rocznych woluminów pojawił się już piąty tom. W 1964 r. rozpoczął zespół profesorów Warmińskiego Seminarium Duchownego „*Hosianum*” wydawanie „Studiów Warmińskich”. Do pewnego stopnia stanowią one wykładnik prac naukowo-badawczych i wymowniej od zajęć dydaktycznych świadczą o randze i żywej tradycji „*Hosianum*”. Istniejący już od dawna na

Warmii ruch naukowy, wstawiony przez Kopernika, Dantyszka, Hozjusza, Kromera i wielu innych, utrzymał się mimo reformacji, zaboru i licznych innych klęsk, jakie nawiedziły ten piękny skrawek polskiej ziemi, a po powrocie Warmii utrzymuje się dalej z tą tylko różnicą, że oscylujący ośrodek przesunął się z Braniewa do Olsztyna.

Zważywszy, że dotychczas wydane tomy „Studiów Warmińskich” zawierają 60 artykułów na przeszło 2600 stronach, jest rzeczą oczywiście niemożliwą, aby każdy z nich z osobna omówić. Ograniczymy się jedynie do tematycznego zestawienia wszystkich dotychczas w „Studiach Warmińskich” ogłoszonych rozpraw i tym samym zyskamy obraz, który nam pozwoli zorientować się w zakresie i zasięgu naukowych zainteresowań poszczególnych wykładowców w „Hosianum”.

Ilościowo wysuwają się na czoło artykuły o treści historycznej. Większą część z nich dostarcza ks. biskup Jan Obłak, wybitny historyk i znawca Ziemi Warmińskiej. Oto ich tytuły:

Stosunek do nauki i sztuki biskupa warmińskiego Adama Stanisława Grabowskiego (t. I, stron 50); *Kaplice polskie Marcina Kromera na Warmii* (t. II, stron 24); *Kult św. Wojciecha w diecezji warmińskiej* (t. III, stron 38); *Sprawa inwentarza biskupstwa warmińskiego po przejściu Ignacego Krasickiego do Gniezna* (t. IV, stron 30); *O początkach Kolegium Jezuickiego i Seminarium Duchownego w Braniewie* (t. V, stron 38).

O tymże seminarium piszą również: Ks. H. Gulbinowicz: *Geneza konstytucji Hozjańskich Seminarium Duchownego w Braniewie* (t. V, stron 24); Ks. L. Piechnik TJ.: *Starania biskupów warmińskich i jezuitów polskich o przekształcenie Kolegium w Braniewie na uniwersytet* (t. V, stron 10); Ks. L. Piechnik TJ.: *Konwikt szlachecki w Braniewie (1565—1600)* (t. V, s. 22); Ks. J. Korewa TJ.: *Roła braniewskiego Hosianum w dziele zespolenia Warmii z Rzeczypospolitą w wiekach XVI—XVIII* (t. V, stron 12).

Regionalnym historykiem wysokiej klasy jest również ks. A. Szorc. Oto tytuły jego rozpraw:

Losy biskupstwa warmińskiego w dobie wojny północnej (1700—1711) (t. II, s. 30); *Diaspora diecezji warmińskiej za biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego (1698—1711)* (t. III, s. 34); *Z działalności kościelnej biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego na Warmii (1698—1711)* (t. IV, s. 48); *Relacje biskupów warmińskich XVII i XVIII wieku do Rzymu o stanie diecezji* (t. V, s. 40). Oprócz tego ogłosił w „Materiałach” *Articuli iurati A. C. Załuski, episcopi warmiensis* (t. IV, s. 4).

Autorami artykułów o historycznej treści są jeszcze:

Ks. M. Borzyszkowski: *Szkoly diecezji warmińskiej w okresie od XIII do połowy XVI w.* (t. II, s. 34); Ks. J. Wojtkowski: *Sprawy warmińskie i krzyżackie we włocławskim egzemplarzu piętnastowiecznego wydania Listów Kardynalskich Eneasza Sylwiusza Piccolomimiego* (t. IV, s. 26); Ks. M. Kamiński: *Jan Dantyszek — człowiek i pisarz* (t. I, s. 58) oraz ogłoszony przez niego: *List Bernarda Wapowskiego do Jana Dantyszka* (t. IV, s. 3).

Następne miejsce ilościowe zajmują rozprawy mariologiczne i to przeważnie pióra ks. J. Wojtkowskiego: *Początki kultu Matki Boskiej w Polsce w świetle najstarszych rękopisów* (t. I, s. 42); *Przedmiot liturgicznego kultu Matki Boskiej w Polsce XIII w.* (t. II, s. 57); *Kult Matki Boskiej w Polsce w polskim piśmiennictwie do końca XV wieku.* (t. III, s. 80); *Studia Pomoraniae Assumptionistica* (t. IV, s. 76) (Jest to trzeci rozdział rozprawy o Wnie-

bowięciu NMP w świetle dzieł kaznodziejskich, ogłoszonej w XII i XIII Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych); *Matka Boska w maryjnych lekturach monastycznych Polski XIII w.* (t. V, s. 50).

Na ten sam temat pisze:

Ks. S. Zdanowicz: *Święta maryjne u różnych narodów* (t. I, s. 33) oraz: *Święta Maryjne partykularne umieszczone w nowym mszale rzymskim z 1961 r.* (t. II, s. 20).

Rozprawy o tematyce pedagogicznej pisze ks. P. Poręba *Naukowe podstawy pedagogiki ks. W. Gadowskiego* (t. I, s. 58). *Dziecko — środowisko — wychowawca w procesie wychowania religijno-moralnego. Aspekt psychologiczny* (t. II, s. 47); Ks. Walenty Gadowski — *wychowawca dzieci i młodzieży* (t. III, s. 58); *Działalność ks. W. Gadowskiego na polu wychowania* (t. IV, s. 50); *Jedność, spójność i trwałość struktury rodzinnej w procesie wychowawczym dziecka* (t. V, s. 56).

Do dziedziny filozoficznej odnoszą się artykuły ks. M. Borzyszkowskiego: *Koncepcja bytu w metafizyce Suareza* (t. I, s. 13); *Z problematyki suarezjańskiej teorii przyczynowości* (t. III, s. 48); *Problematyka filozoficzna i teologiczna w twórczości Jana z Kwidzyna (1343—1417)* (t. V, s. 90). W tym samym tomie publikuje również: *Spis treści wyjaśnienia Składu Apostolskiego Jana z Kwidzyna*.

Z dziedziny psychologicznej jest rozprawa ks. E. Ewczyńskiego: *Różnice w cechach temperamentu między młodzieżą duchowną a świecką w świetle kwestionariusza Guilforda-Zimmermana* (t. II, s. 68).

Sprawy liturgiczne rozpatrują: ks. E. Michoń: *Symbolika kluczy w Apokalipsie* (t. IV, s. 28); Ks. T. Pawluk: *Odnowa mszy św. w świetle soborowej reformy liturgicznej*. Ks. J. Podolecki: *Szafarz sakramentu chrztu w starożytności chrześcijańskiej* (t. IV, s. 35); Ks. J. Podolecki: *Szafarz sakramentu chrztu od wieku VIII do soboru trydeckiego* (t. V, s. 22).

Kwestie apologetyczne porusza ks. J. Myśków w rozprawach: *Apologetyka a teologia* (t. II, s. 34); *Apologetyka i religioznawstwo. Niektóre punkty styczne w świetle współczesnych poglądów* (t. III, s. 36); *Przedmiot materialny apologetyki naukowej wobec historyczno-morfologicznych badań R. Bullmanna i jego szkoły* (t. IV, s. 126); *Egzystencjalny agnostycyzm metodyczny względem najstarszej apologii chrześcijaństwa* (t. V, s. 34).

W patrologii zajmuje się ks. M. Lohr Kasjodorem w artykułach: *Problematyka sztuk wyzwolonych w pismach Kasjodora* (t. I, s. 19); *Kasjodora klasztor Vivarium* (t. II, s. 18); *Zagadnienia muzyki w pismach Kasjodora i ich źródła* (t. III, s. 16); *Zagadnienia logiczne w pismach Kasjodora* (t. IV, s. 30).

Bardzo ciekawe są przedstawione przez ks. W. Piwowarskiego problemy socjopastoralne w rozprawach: *Typologia religijna katolików południowej Warmii* (t. I, s. 93); *Z badań nad percepcją ideologii religijnej na południu Warmii* (t. II, s. 58); *Moralność jako sprawdzian żywotności religijnej katolików południowej Warmii* (t. III, s. 90).

Tak samo ks. W. Turek poświęca duszpasterstwu następujące artykuły: *Rola duszpasterza w przygotowaniu do sakramentu małżeństwa wiejskiej młodzieży pozaszkolnej*, (Na przykładzie wybranych parafii diecezji warmińskiej). (t. IV, s. 50); *JOC i metoda jego działalności apostolskiej*. (Dotyczy Jeunesse Ouvrière Chrétienne, założonej w 1924 r. przez ks. Cardijna (t. V, s. 34).

Prawem kanonicznym zajmuje się ks. T. Pawluk w rozprawach: *Zasada śledcza w kanonicznym procesie karnym* (t. I, s. 54); *Uprawnienia bi-*

skupów dotyczące mszy św. i Sakramentów św., zawarte w motu proprio *Pastorale Munus* (t. II, s. 72); *Konferencje dekanalne w kanonicznym prawie powszechnym i warmińskim*. (t. III, s. 16); *Przyznanie sądowe strony w procesie kanonicznym* (t. V, s. 148).

W zakres etyki wchodzi rozprawy ks. H. Gulbinowicza: *Etyczne poglądy św. Ambrożego na dobra materialne i prawo własności. Moralna ocena pracy ludzkiej w pismach św. Ambrożego* (t. II, s. 18).

Homiletyka uwzględniona jest tylko w artykule ks. J. Wirszyły: *Uwagi na marginesie kazań Krasickiego* (t. II, s. 18), a dział biblistyki wywodami tegoż samego Autora nad eklezjologiczną terminologią dokumentów Qumrańskich (t. I, s. 14).

Kończąc niniejszy sumaryczny przegląd życzymy bratniemu wydawnictwu dalszego pomyślnego rozwoju.

Ks. F. Maroń